

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Art. XVIII. Solvuntur Objectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

fuerint veri Christi Vicarii: non esse de fide, quod Episcopi ibi præsentés fuerint veri Episcopi, ritè baptizati, aut ordinati &c. aut quod alia de jure Divino necessaria adfuerint: adeoque non esse de fide, an Concilium constiterit ex legitimis membris, & capite: ergo. Certè, nisi recurratur ad argumenta, nostris circa Pontificem adhibitis similia, etiam circa Concilia nihil probabitur, & disparitas formalis inter unum, & alterum casum, nunquam ostendetur.

425. Confirm. 2. Martinus V. edidit Bullam: *Inter cunctas pastoralis sollicitudinis curas*, in Concilio Constantiensi, à quo legitime electus est: & licet tunc non statim acceptatus fuerit à tota Ecclesia, fuit tamen acceptatus paulò post (ex quo saltem tempore negari non potest, Bullam plenum valorem accepisse) in hac autem Bulla, quæ habetur sub finem ejusdem Concilii, post recensitos erroneos articulos Wicleffi, & Hussii, dicitur, quod cuique, qui de hac hæresi suspectus esset, proponenda sit hæc quæstio: *Utrum credat, quod Papa canonice electus, qui pro tempore fuerit, ejus nomine proprio expresso, sit successor B. Petri, habens supremam auctoritatem in Ecclesia DEI?* Ad quid enim exprimi deberet ipsius pro tempore existentis nomen, nisi hic in individuo homo credendus esset verus Papa, ac successor S. Petri, atque suprema potestate in Ecclesia præditus?

ARTICULUS XVIII.

Solvuntur Objectiones.

426. **O**B. 1. Propositiones universales à DEO revelatæ, præsertim, quæ ex parte subiecti habent terminum complexum, sunt tantum conditionatæ: ergo etiam particulares in iis contentæ, aut subintellectæ, faciunt tantum sensum conditionatum: ergo hæc propositio: *Clemens XII. legitime electus, & ab Ecclesia acceptatus, est verus Vicarius Christi*: est tantum conditionata: scilicet: *Si Clemens XII. est legitime electus &c.* ergo non est absolutè de fide, eum esse verum Vicarium Christi.

Prob. ant. Ista propositio: *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit*: habet hunc sensum: *Si quis perseveraverit &c.* & par est ratio de altera: *Omnis legitime electus, & acceptatus ab Ecclesia &c.* ergo. prob. ant. Christus Joann. 14. v. 23. dicit: *Si quis diligit me, sermonem meum servabit*: & statim tanquam propositionem oppositam adjungit. v. 24. *Qui non diligit me, sermones meos non servat*: ergo, sicut prior, ita etiam ista secunda, tantum facit sensum conditionatum, adeoque & alia similes propositiones universales, licet quoad verba videantur absolutæ.

427. Resp. 1. retorq. argum. Ergo etiam

am ista propositio erit tantum conditionata: *Omnis Concilium universale, legitime congregatum, est infallibilis regula fidei* & consequenter etiam hæc particularis in ea contenta: *Concilium Tridentinum universale, legitime congregatum, est infallibilis regula fidei*: erit tantum conditionatè vera, adeoque, salva ejus veritate, poterit quis negare, quod canones Tridentini sint absolutè de fide, dicendo, id tantum esse verum conditionatè: quod nemo Catholicorum admittit.

Resp. 2. In forma dist. ant. Propositiones tales, à DEO revelatæ, sunt tantum conditionatè veræ aliquando. om. ant. semper, & universaliter. neg. ant. & sub eadem distinctione. conc. vel neg. primam conf. & neg. absolutè secundam, ac tertiam. ad prob. iterum neg. ant. ad hujus prob. neg. rursus conf. Indigent hæc aliqua majori explanatione, quam subjungo.

428. Inprimis omitto, quod propositiones revelatæ, ex modo enunciandi conditionatæ, quando conditio non est purificata, vel non est prævisa purificanda, non faciunt sensum absolutum: & hinc omnes tales propositiones esse aliquando tantum in sensu conditionato veras, (seu tantum in sensu conditionato revelatas; nam propositiones tales, quarum conditio, nec impleta est, nec implenda, non possunt in sensu absoluto à DEO revelari) sed hæ propositiones sunt extra nostrum casum; nos enim loquimur, de propositionibus revelatis à DEO, quarum conditio, vel purificata est, vel prævisa purificanda: & istæ non tantum faciunt sensum conditionatum, sed etiam absolutum; licet quoad modum enunciandi, seu quoad verba, sint conditionatæ, atque etiam vim habeant sensus conditionatis quam vim habet qualibet propositio absoluta; nam, si res absolutè est vera, necessariò etiam conditionatè est vera.

Attamen, quia sensus istarum propositionum, non est nobis totaliter explicatus, vel applicatus, intelliguntur eæ à nobis sapius tantum in genere, vel confusè, aut tantum in sensu aliquo conditionato, vel quasi tali, donec per definitionem Pontificis, aut Ecclesiæ acceptionem, vel quodque per evidentiam naturalem, aut aliam evidentem credibilitatem, vel quemcunque tandem modum, applicetur nobis earum sensus etiam absolutus, saltem quoad aliquas propositiones particulares.

429. Sice. g. applicatus est nobis, quoad plures propositiones particulares, sensus absolutus illius propositionis: *Qui perseveraverit usque in finem &c.* per canonizationem plurimorum Sanctorum: quamvis non sit applicatus quoad omnes; cum necdum omnes Sancti canonizati sint: item per communem consensum Ecclesiæ nobis applicatus est sensus absolutus propositionis universalis: *Omnis legitime electus, & acceptatus ab Ecclesia, est verus Vicarius Christi*: quoad plures propositiones particulares, quæ spectant ad præcedentes certos Pontifi-

ees: item quoad illam, quæ spectat ad modicum Pontificem, & est hæc: *Clemens XII. legitime electus, & ab Ecclesia acceptatus, est verus Papa, & Vicarius Jesu Christi.*

Nec est ullum absurdum, dicere, quod DEUS propositiones suas absolutas, revelet per verba quoad modum conditionata, quæ successive dein magis explicantur. Sic sæpe decreta sua absoluta tantum revelat, per revelationem quoad modum enunciandi conditionatam, ut negari non potest, præsertim ab iis, qui adstruunt in DEO decretum virtualiter indivisibile. Quod autem tales revelationes universales, si sint absolutæ, sint impedibiles ab iis hominibus, ad quos pertinent propositiones particulares (hi enim absolutam istarum veritatem sapissimè possunt impedire) tam parum absurdum est, quam parum, quod decreta DEI sint impedibilia; nam ex revelationes tantum sunt impedibiles quoad aliquas formalitates, quæ nempe eosdem homines concernunt; sicut scilicet à quolibet homine est impedibile decretum condendi mundum: quæ de re plura in tract. de DEO.

430. Ob. 2. Non minùs est revelatum, quod in omni hostia consecrata sit præsens Christus, quam sit revelatum, quod omnis legitime electus sit Pontifex: & tamen non est revelatum, de qualibet hostia in particulari, quod sit consecrata, vel quod in ea præsens sit Christus: ergo neque est revelatum, de quolibet in particulari legitime electo, quod sit legitime electus, vel verus Vicarius Christi. Resp. 1. retorq. argm. in Concilio Tridentino, & aliis, de quibus. n. 424. Resp. 2. dist. 2. p. ant. non est revelatum de omnibus hostiis in particulari, quæ revera consecratae sunt. neg. ant. de omnibus etiam iis, quæ revera non sunt consecratae. con. ant. & neg. conf.

Conformer ad superius dicta, etiam revelatio universalis de sacris hostiis, est revelatio particularis de qualibet, si revera consecrata sit: at, ut jam dixi, ad hoc, ut in particulari credamus, in hac hostia adesse Christum, debet nobis infallibiliter applicari, vel exponi, quod sub revelatione universalis, etiam hæc particularis contineatur: quod tamen de hostia qualibet in particulari non fit; unde non est proximè credibile de qualibet hostia, quæ existimatur consecrata, quod in ea sit Christus. At verò particularis revelatio de Pontifice est nobis applicata, vel exposita per communem consensum Ecclesiæ.

Interim tamen quamlibet hostiam, quam prudenter consecratam existimamus, etiam prudenter adoramus: sicut prudenter damus eleemosinam ei, quem prudenter judicamus pauperem, aut honoramus eum, quem non dubitamus, esse nostrum parentem: quæ de re plura sub initium hujus tractatus. Non tamen ideo etiam statim possumus, credere omne id, quod tantum prudenter existimo esse revelatum; si enim revera aliquid revelatum non sit, actum fidei circa il-

lud elicere non possum, ut jam superius ostensum.

431. Dices. Revelatio particularis de quavis hostia est nobis applicata certitudine morali, quatenus nobis est moraliter certum, eam esse verè consecratam; cum nulum habeamus prudens dubium de aliquo defectu, circa consecrationem admissio: ergo etiam possumus credere, eam esse consecratam. Resp. neg. conf. Hæc certitudo moralis tantum negativa non sufficienter nos certificat de revelatione consecrationis, in ordine ad fidem eliciendam; talis enim etiam dari potest de elicto actu charitatis, vel recepto sacramento poenitentiae, valido, & formato: & tamen, ut Tridentinum docet, nemo potest certitudine fidei nōsse, quod sit in gratia: quod tamen necessariò sciretur, si talis certitudo moralis negativa sufficienter applicaret, seu explicaret, revelationem Divinam universalem, quæ dicit, quod omnis, qui verè recipit sacramentum poenitentiae, vel elicit actum charitatis perfectæ, sit in gratia: aut si ostenderet, vel determinaret, quamlibet revelationem particularem in universali contentam.

Unde debet esse certitudo moralis positivè talis, & similis illi, quam afferunt motiva credibilitatis, quæ applicant testimonium DEI, seu revelationem Divinam, aliis articulis fidei, quæque non fundant tantum moralem certitudinem negativam, potissimum nascentem ex defectu rationum in oppositum: sed fundant aliquam certitudinem, ortam ex positivis gravissimis rationibus, quæ ex merito suo evidentem reddunt credibilitatem objecti: quin etiam hoc ipsum reddunt positivè, & omnino strictè moraliter certum.

432. Ob. 3. Si esset de fide, Clementem XII. esse verum Vicarium Christi, esset quoque de fide, quod sit legitime electus, rite baptizatus, & ordinatus sacerdos, ac Episcopus &c. quæ sunt necessaria vero Vicario Christi, & Summo Pontifici: sed ista non sunt de fide: ergo nec illud. prob. mi. si ista debent esse de fide, etiam debet esse de fide, quod eum baptizans habuerit debitam intentionem: quod eum ordinans fuerit verus Episcopus: adeoque, quod hujus quoque ordinator, & ordinatoris ordinator usque ad Apostolos, fuerint veri Episcopi: sed hæc non sunt de fide: ergo. Resp. retorq. arg. ut supra n. 427. in Concilio Tridentino, & Episcopis ibi congregatis.

Antequam autem directè respondeam, noto, alia esse constituenta Papatum, alia esse ad eum requisita. *Constituentia Papatum* sunt suprema & infallibilis autoritas definiendi, & suprema jurisdictio, seu potestas ligandi, & solvendi, omnes fideles in tota Ecclesia, sive præcipiendi, prohibendi, absolvendi &c. quæ ab aliis rectè vocantur geminæ *claves scientiæ, & jurisdictionis*; ita enim Papatum explicat Florentinum c. tatum n. 410. Et hæc sunt quasi forma denominans Papam; eumque distinguens ab aliis inferioribus Episcopis. *Requisita ad*

Papatum sunt, alia quidem *requisita juris Divini*, alia *requisita juris humani*, sicut & impedimenta, quæ sunt defectus, tum positivè, tum negativè requisitorum.

433. Quod spectat ad requisita, vel impedimenta juris humani, seu canonici, illa omnia supplentur, & ista tolluntur, per acceptationem Ecclesiæ; omnes enim juris humani defectus supplentur per eam acceptationem, quæ est quasi secunda electio; unde, etsi de prima electione non sit de fide, quod ea valida fuerit, non obest: imò etsi irrita fuisset, nihil obesset; nam sufficeret secunda, de qua est de fide, quod sit legitima: nec ista est irritabilis à jure.

Neque de ista secunda electione, canones, electionem irritantes, intelligendi sunt; cum isti non debeant cedere in damnum Ecclesiæ, quod vel maximè fieret, dum Christi Vicarius sepe esset incertus: & melius est Ecclesiæ, habere Pontificem, cujus electio prima invalida fuerat, quam ignoranter carere vero Pontifice. Quare, si fingeretur etiam intercessisse simonia, ea non impediret efficaciter, aut irritam faceret hanc acceptationem, seu quasi secundam electionem. Et sanè Sæculo X. ubi multi fuere in Sedem Romanam intrusi (qua de re videri potest Spondanus *ad an. 900.*) qui tamen universaliter ab omnibus, tanquam veri Pontifices agniti fuere, sæpius videtur acceptatio Ecclesiæ debuisse supplere vitia primæ electionis.

434. Quod jam spectat ad requisita, vel impedimenta juris Divini, quidam videtur dubitare, an necessariò debeat esse determinatè de fide, quod illa omnia in vero Summo Pontifice adsint; quia, si DEUS per dispensationem daret auctoritatem, & potestatem Papalem personæ cuidam, quæ in aliquibus deficeret, illa esset verus Papa, & Vicarius Christi; nam fortè, ut ait hic auctor, tantum disjunctivè est de fide, unum ex his duobus, nempe quod vel ista requisita non deficiant, vel quod DEUS dispense, & non obstante defectu, vel impedimento, tamen tali personæ auctoritatem, & potestatem Papalem conferat.

Suarez *disp. 10. de fide sec. 5. n. 4.* ait, falsum esse, quod alii, quam legitimo S. Petri successor, unquam detur à Christo illa potestas. Et quidem facillè conceditur, neminem hucusque jure Divino inhabilem fuisse Papam; dudum enim explosa est fabula de Joanne Papissa, atque à Baronio, Christophoro Ott *in Roma gloriosa*, & plurimis aliis, ita confutata, ut vel ipsos, paulò sagaciores hæreticos, ejus conficta pudeat: sed nec potest ullus alius assignari, qui jure Divino inhabilis Pontificatum gesserit.

435. At fors, ut ait author suprà citatus, non est æquè certò falsum, quod decretum DEI de non conferenda ea potestate, nisi habenti omnia requisita, sit indispensabile: quis enim scit, si in casu, saltem metaphysicè ex se possibili, contingeret, personam de jure Divino inhabilem, e. g. reipla non rite baptizatam, ab omni Ecclesia acceptari,

tanquam Pontificem, & Christo quasi presentari, an non DEUS dispensaret, & in bonum Ecclesiæ, quæ alias in re gravissima deciperetur, etiam tali personæ auctoritatem, & potestatem Pontificiam tribueret.

Quodsi tamen quis omnino evincat, hoc decretum DEI indispensabile esse, & hoc esse de fide, ait is auctor, eoipso etiam esse de fide, quod quilibet electus, & à tota Ecclesia acceptatus, habeat omnia de jure Divino requisita, e. g. quod sit mas, baptizatus &c. quia erit de fide, quod DEUS non permittat, taliter inhabilem eligi, vel acceptari: eritque casus ille, quem suprà ex se (hoc est spectando præcisè naturam humanæ electionis) metaphysicè possibilem diximus, ratione decreti Divini, & specialis ejus providentiæ, impossibilis.

436. Quod spectat ad ordinem sacerdotii, vel Episcopatus, Arriaga *de fide disp. 7. sec. 8. n. 49.* ait, esse omnium sententiam, quod electus Papa, ante ordinationem, etiam si necdum presbyter esset, jam habeat plenam auctoritatem, & potestatem Papalem; unde, si etiam malè ordinatus fuisset, non majus damnum redundaret in Ecclesiam, quam ex mala ordinatione alterius Episcopi. Quare fortè ad id, quod Suarez *loc. cit. num. preced. citato* objicit, (quod scilicet, si dicatur DEUS tali existimato tantum Pontifici conferre potestatem Papalem, dici quoque debeat, eidem etiam conferre potestatem absolvendi, etsi non sit sacerdos) posset responderi, hoc non sequi; quia hæc potestas non est ita necessaria, nec ex ejus defectu oriretur majus damnum Ecclesiæ, quam, si alius Episcopus, ut jam dictum, non esset rite ordinatus.

In forma Resp. dist. ma. si esset de fide, Clementem XII. esse verum Vicarium Christi, etiam esset de fide, quod sit mas, baptizatus &c. si decretum DEI de non conferenda auctoritate Papali, nisi habenti omnia jure Divino requisita, sit indispensabile. conc. ma. si sit dispensabile. neg. ma. & dist. sic mi. neg. conf. Est de fide, huic in individuo personæ esse collatam auctoritatem Papalem: ergo saltem est de fide, vel hanc personam habere omnia requisita, vel DEUM dispensasse in suo decreto; unum enim ex his necessariò debere credi, non ineffaciter probatum est: & meo judicio multò credibilius est, DEUM non dispensare, sed personam acceptatam esse rite baptizatam &c.

437. Ob. 4. Non est de fide, quod electus non sit occultus hæreticus: ergo non est de fide, quod sit verus Vicarius Christi. prob. conf. talis hæreticus non est membrum Ecclesiæ: ergo non potest esse ejus caput. Resp. om. ant. neg. conf. Suarez. *disp. 10. sec. 6. n. 5.* ait, se credere, quod nullus auctor dicat, cum umbra probabilitatis, per solam hæresin internam, vel occultam, amitti dignitatem Papalem: sicut nec alius Episcopus propterea amittit suam jurisdictionem. Idem docet Canus *de loc. Theol. l. 4. c. 6. seu ult. resp. ad 12.* ad prob. dist. ant. talis hæreticus non est membrum Ecclesiæ sim-
pli.

pliciter ei unitum, fide, vel charitate. conc. ant. non est membrum secundum quid, & in sensu adhuc sufficiente ad hoc, ut possit esse caput Ecclesiae. neg. ant. & conf. Retineret nempe talis internus, vel occultus haereticus, adhuc potestatem Papalem, & jurisdictionem; hinc deberet ei Ecclesia adhuc adherere, non fide, sed subiectione.

438. Interim tamen Bellarminus tom. 1. contr. 3. de Rom. Pontif. l. 4. c. 6. egregie defendit, quod DEUS, nec hucusque permiserit, nec deinceps permittitur sit, ut Papa, etiam ut persona privata, in haeresin formalem, etiam tantum occultam, incidat. Sed etiam dato, non concesso, quod in talem posset incidere, non posset tamen, talem haeresin Ecclesiae credendam proponere; unde quando doctrina aliqua aperte haeretica non est, eamque Pontifex definit, eo ipso removet ab ea omnem haeresis suspicionem, atque Catholicam facit. Quodsi autem Papa in apertam haeresin incidere, ita, ut Ecclesiae de hoc constaret, e. g. si aperte negaret virginitatem B. Virginis, eo ipso, ut doctores consentiunt, suo officio excideret, & à Christo privaretur potestate Papali: quod tamen neque hucusque factum est, nec deinceps futurum est.

439. Ob. 5. Sinistra conclusio est de fide, tunc, qui eam non amplectuntur, sunt haeretici: sed hoc dicere, videtur nimium: ergo. Confir. Non potest juxta nos dari discrimen, inter haeticum, & schismaticum: atqui hoc debet dari: ergo. Respondet Arriaga tom. 5. de fide disp. 7. sec. 8. n. 56. conc. ma. si Pontifex sit ab omnibus acceptatus, ut nulla sit ratio dubitandi: & addit rationem; quia alias posset quis dubitare de omnibus antecessoribus.

Sed hoc argumentum, à sensu distributivo ad collectivum, est invalidum; alias, cum possem absque haeresi dubitare de quolibet Catholico (saltem excepto Papa) an sit verè talis, possem etiam dubitare de omnibus collectivè: adeoque possem absque haeresi dubitare, an verè detur Ecclesia (nam Papa solus non facit Ecclesiam) quod est falsum. Suarez de fide disp. 10. sec. 5. n. 9. ait, se non videre, quomodo is, qui acceptatum ab omnibus aliis Pontificem, nolit acceptare, vel ei obedire, possit excusari ab haeresi: prius tamen dixerat, fortasse talem non dicendum haeticum; eoquod nostra sententia nondum sit apertè de fide.

Notandum autem, quod adversarii, si qui sunt, hujus conclusionis, non negent, quod hæc persona sit verus Pontifex: nec inficiantur, quod sit certum, hanc personam esse verum Pontificem: neque ab hujus personae obedientia se subtrahant: sed tantum negent, hoc esse de fide, seu negent propositionem modalem, sive reflexam: De fide est, hanc personam esse verum Summum Pontificem: quæ propositio quoad modum, seu reflexionem, fortè quibusdam videbitur, nondum esse apertè definita de fide; unde, qui eam negaret, ipsis saltem in foro externo, non videbitur judi-

candus haereticus: quidquid sit de foro interno, in quo prius videri debet, an ipsi sufficienter fuerit applicata revelatio Divina: sicut nobis circa propositionem directam applicata est, per argumenta solidissima.

440. Ad confir. neg. ant. ut enim ait Suarez de fide disp. 10. sec. 5. n. 9. schismata ordinariè oriuntur, priusquam verus Pontifex absque controversia ab Ecclesia acceptatus sit: & hinc schismaticus est, qui non recipit Pontificem, cum primò deberet eum recipere: quod potest fieri sine haeresi formali; quia potest, quis ex aliqua culpa, quæ tamen non sit haereticæ, nescire communem acceptionem, vel aliquid simile, ita, ut non neget, eum, qui legitime electus, & acceptatus est, esse verum Pontificem: sed neget culpabiliter, & pertinaciter, hanc personam esse legitime electam, vel acceptatam: & consequenter ei non obediat, sed ab ea se separet.

Item schisma potest dari, quando quis etiam agnito Pontifici negat obedientiam, in qua re necdum datur culpa haeresis. Attamen bene observant doctores, quod schisma diu durare non soleat sine haeresi, qua quis etiam neget, eum, qui rite electus, & acceptatus est, esse verum Pontificem; cum erubescere soleant tales apertè fateri, quod nolint legitimo Christi Vicario obedire: sicut rebelles subditi facile impugnant legitimi principis jurisdictionem.

441. Ob. 6. Formosus Papa fuerat acceptatus ab universali Ecclesia, tanquam verus Pontifex, & tamen postea Stephanus VI. dictus VII. judicavit, eum non fuisse legitimum Pontificem, ac ab eo ordinatos iussit reordinari: ergo non fuit de fide, quod fuerit verus Pontifex ille, qui ab universali Ecclesia fuit acceptatus. Resp. Quidam videtur in dubium revocare, an Stephanus, cum hoc fecit, jam fuerit verus Pontifex; cum fuerit in cathedram S. Petri intrusus: quamvis postea ad evitanda majora mala fuerit ab Ecclesia acceptatus: sed hoc omisso.

Resp. 2. neg. conf. Est de fide, quod Formosus fuerit verus Pontifex, & Stephanus in eo facto juxta omnes rectè sentientes erravit: sed faciendo, & jubendo: non autem definiendo; non enim definivit ex cathedra, Formosum non fuisse verum Pontificem: sed tantum odio, & passione contra eum excacatus, tanquam homo privatus, judicavit, eum non fuisse verum Pontificem, & ideo etiam ejus cadaver exhumari, atque in Tyberim projici iussit.

442. Similiter nil definivit ex cathedra idem Stephanus, circa valorem ordinum à Formoso collatorum: sed ex simili odio, & passione, omnia ejus acta abolere voluit, etiam usque ad ordines ab eo collatos: circa quos eum passio facile excacare potuit, ut vel ratione formæ, vel ratione materiæ, vel intentionis, aut potestatis, aliquem defectum substantialem intervenisse judicaverit, & ordines, quos saltem dubios esse censuit, vel

etiam omnino invalidos, repeti iusserit; qua de re iterum redibit sermo in *tract. de sacramentis* à n. 223. Interim negari non potest, quòd in hoc casu (qui tamen est puri, & nudi, atque informis facti) primò Stephanus, & post eum Sergius III. (qui id iudicium approbavit) graviter erraverint.

Dices. Si est de fide, Formosum fuisse verum Pontificem, Stephanus erravit contra fidem, eum non agnoscendo. Resp. 1. Error Stephani circa personam Formosi, ejusque Papatum, fuit hominis privati, & non Pontificis, è cathedra docentis. Resp. 2. Fuit tantum error materialis, non tam circa fidem, quam circa aliquam veritatem, quæ nondum tanquam credenda erat proposita; quia tunc temporis hæc nostra conclusio nondum fuerat ita discussa, aut ita clarè proposita, adeoque Stephanum (idem est de Sergio) rebus Theologicis non valde additum, potuit latere; imò (ut suprà n. 439. ex Suarezio vidimus) fortè necdum assertio nostra est apertè ab Ecclesia definita: & hinc potuit revelatio hac de re, Stephano non fuisse satis applicata: quin etiam potuit ex passione cæca putare, Formosum non fuisse universaliter acceptatum. Quod autem Pontifex possit, ignorare aliquam revelationem, necdum apertè propositam, & sic sentire ei oppositum ut privata persona, non videtur ab ullo negari: & difficulter negaretur in Joanne XXII. qui aliquando privatim putavit, animas defunctorum ante diem iudicii non admitti in cælum, aut ad visionem DEI.

ARTICULUS XIX.

An Definitio Ecclesie sit Verbum DEI strictè dictum.

443. **P**RAENOTANDUM, 1. Scripturam Sacram, seu Verbum DEI scriptum, esse illud, quod scriptum est instinctu Spiritus Sancti, dictantis, non tantum sensum, sed etiam verba; nam in sacris literis, non tantum sensus, sed etiam verba singula (de quibus infallibiliter scimus, non esse per aliquem errorem corrupta, e. g. à descriptoribus, vel typographis) sunt infallibilia. Quæ verba tamen dupliciter dictari possunt. Primò *formaliter simul, & materialiter*, quando scilicet Spiritus S. prævenit scriptorem, & antequam hic verba excogitet, ipse jam illa suggerit: id quod tunc maxime fit, quando de altissimis mysteriis sermo est: imò Suarez de fide disp. 5. sec. 3. n. 5. ait, ut plurimum in sacris libris verba esse ita dictata.

Secundò dictari possunt verba à Spiritu S. *formaliter tantum*, quando scilicet Spiritus S. relinquit scriptori libertatem, ad utendum speciebus suis, & eligenda materialiter verba: sed ei assistit, ne quid falsi, aut indecentis misceat: atque etiam post

eam materialem electionem, ea verba assumit tanquam sua, atque dictat, ac suo nomine vult scribi: sicut scilicet Christus reliquit Ecclesie materialem electionem aliquarum materialium in certis sacramentis, e. g. in sacramento ordinis, quas dein ipse instituit; nec enim Ecclesia instituit materiam, aut formam sacramentorum.

Hoc autem videtur fieri tunc, quando scribuntur ea, quæ erant naturaliter canonicis scriptoribus notissima, ut illud 2. ad Timoth. 4. v. 11. *Lucas est mecum solus, & ad Rom. 16. v. 21. Salutat vos Timotheus adjutor meus &c.* Hinc autem potest contingere, ut scriptor canonicus possit veniam petere, non quidem ob admissum errorem, quem DEUS impedivit: sed vel ob non electa materialiter optima verba, vel ob additam, aut omisam aliquam circumstantiam, quæ non vitiet veritatem historiae &c. Sic 2. Mach. 15. v. 39. ait scriptor canonicus: *Et si quidem bene, & ut historia competat, hoc & ipse velim: sin autem minus digne, concedendum est mihi.* Sic etiam S. Paulus 2. Corinth. 11. v. 6. de se ait: *Etsi imperitus sermone, sed non scientiâ.*

444. PRÆNOTANDUM 2. triplici modo scribi posse e. g. epistolam principis. 1. si ipse manu propria scribat. 2. si dictet verba etiam materialiter. 3. si jubeat scribere nomine suo, & ipse suam auctoritatem scripto impertiat. Sic e. g. scribitur edictum nomine imperatoris, à cancellariis, vel secretariis, qui ipsi verba eligunt, & scriptum componunt, quod imperator tanquam suum assumit, ac subditis proponit. Potest tamen 4. princeps jubere, ut secretarius scribat, non suo, id est, principis nomine, sed suo, id est, secretarii, ita tamen, ut principis voluntatem significet: at tunc talis epistola non est scriptum, aut verbum principis strictè dictum: sed est scriptum secretarii: quamvis etiam habeat aliquam auctoritatem mediatè à principe.

Quod si etiam princeps legeret eam epistolam, antequam mitteretur, & sic impediret, ne aliquid falsi misceretur: ista tamen necdum esset ejus proprium verbum, aut scriptum: sed tantum ejus assistentia secretario exhibita impediret falsitatem. Id quod etiam ex eo colligitur, quòd, quando primis tribus modis scribitur, semper ponatur: *Nos DEI gratiâ volumus, jubemus te &c.* at, si quarto modo scribitur, ita ponitur: *Princeps vult, ut sua dominatio, hoc, vel illud faciat.*

445. Ubi tamen advertendum, quòd, etsi in Sacra Scriptura aliquando videatur loqui suo nomine scriptor canonicus, e. g. Apostolus Paulus, tamen ea verba sint verba DEI, non tantum historice referentis, ea esse dicta (ut sæpe fit etiam in Scriptura, quando scilicet dicta falsa, vel alia DEO non conveniunt) sed etiam dicentis: sicut scilicet in comædiis Terentii, vel Plauti, quidquid actores dicunt, verba sunt Terentii, vel Plauti. Non tamen ea verba semper sunt DEI, suo nomine aliquid præcipientis, vel ordinantis; ut patet ex illis verbis S. Pau.